

18.11.1937 tarihli ve 2817 No:lu buyrukları üzerine müstakbel hafriyat mesaisinin programına hazırlamak gayesile teşekkül eden komisyon 13.12/1937 tarihinde Tarih Kurumu merkezinde toplanmıştır. Müzakeresi ve intacı ile tanzif edilen aşağıdaki beş nokta üzerinde verilen neticeler şunlardır:

I - MEMLEKET DAHİL VE HARİCİNDE TÜRK TARİH TEZİ NOKTAİ NAZARINDAN NERELERDE HAFRİYAT YAPILMASI LÂZİMDİR VE BU HAFRİYATLARA SİSTEMATİK BİR TARZDA NASIL BAŞLAYABİLİRİZ?

Bu mes'eleyi komisyon dahili ve harici olmak üzere ikiye ayırmayı ve hafriyatın nasıl yapılması için de ayrıca formüle etmeyi münasip görmüştür.

Dahili hafriyat :

Bu işin mütalaası arasında kronolojik bir tarzın taklidi faydalı görülmüş olmakla beraber memleketin prehistuvar, protohistuvar ve ~~klasik~~ klasik devirlerini aydınlatmak için bu gün henüz hallolunmamış problemlerin üstünde durulması, araştırmaların buna göre tanzimi doğru görülmüştür. Komisyonun mütalaasına göre prehistuvar bakımından mevcut problemleri şöylece hülasa mümkündür.

Asyanın, Avrupanın, Afrikanın bir prehistuvar'ı olduğu gibi Anadolunun da bir prehistuvarı mevcut bulunduğunu en son keşifleri ele alarak anlarız. Filhakika Adıyaman, Gâvurkale, Eti yokuşu buluntuları bize bu heniş sahada zengin bir istikbal vadetmektedir. Bu itibarla komisyona Prof.Şevket Aziz Kansu tarafından tevdi edilen raporda Anadolunun prehistoryası tetkiklerini nasıl sistematize edebileceğimizi ve bu tetkikler sayesinde de Anadolunun prehistorik kültürel durumunun Asyanın, Avrupanın ve Afrikanın prehistorik kültürel durumlarıyla münasebetlerini, mukayeselerini yapmağa yarayacak vesikaları nasıl elde edebileceğimizi göreceğiz! Bu tetkikler esnasında kemik, taş endüstri ile bitlikte kaya sığınaklarında; mağaralarda, graviye tabakaları arasında bulmak ihtimali çok olan fosil insan bakiyeleri ve muasırı olduğu fosil hayvanların kemikleri de Anadolunun en ibtidaî ırk tarihini ve bu tarihin keza diğer kitaların ırk tarihi ile münasebetlerini aydınlatacak ve fosil hayvan kemikleri de bu jeolojik devirlerde Anadolunun hayvan örtüsü yani fona'sı üzerine ışıklar serpecektir. Mağaralarda mağara duvarlarında boyalı resimler, çizgi ile yapılmış tasvirler, ocak depolarında bulunan heykelcikler, tesadüf olundukları takdirde, Anadolunun prehistorik ilk sanatı üzerine ilk verikaları teşkil edecektir. Genişliğini ve önemini kısaca ortaya koyduğumuz bu tetkik mevzuunu :

İSTANBUL MÜZELERİ

GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

Ö.

Özü:

G.

1) İstikşaf,

2) Hafriyat ve tetkik diyerek iki kısma ayırıyoruz.

Bununla beraber çok defa bu prehistorik araştırma sahasında bazan istikşaf ve hafriyatın aynı zamanda yapılacağını da kaydetmek lazımdır. Bu hale göre komisyonun kabul ettiği prehistorik tetkikler Heyetinin tesbit edeceği ve arayacağı sahaları şu suretle sıralıyoruz.

a) Toprak üzerinde bulunan sathî prehistorik istasyonları, atölyeler, mesken tabanları (fonds de caban)

b) Su ceryanlarının, nehirlerin, armakların, çayların yataklarının kenarları, duvarları, plajlarını tetkik etmek. Su kaynakları ve eski çeşmeler etraflarında araştırmalar yapmak.

c) Göl evlerinin Anadolu'da mevcut olup olmadığını tetkik etmek. Bu sahada bizzat su üzerindeki göl evleriyle (Palafitté) çamurlu veya doğrudan doğruya toprak üzerinde göl evi gibi kurulmuş prehistorik sitelerin (Terramare) mevcut olup olmadığını araştırmak.

d) MAĞARALAR: Grotte, inler (Gaverne) kaya sığınakları (abrisous - roche) sun'i mağaralarda tetkikler yapmak.

e) Büyük taş abidelerin araştırılması, menhitler: Kromlek, ler Dolmen'ler. Kapalı yollar Allee Couverte,

f) Kuyu mezarlar. Çakmak taşı ocakları.

Hülâsa bu hey'et açık havada prehistorik istasyonları, mahfuz istasyonları, mağaralarda veya kayalar üzerinde duvar sanatı izlerini, megalitik abideleri, kampları, göl evlerini araştırmayı ve hafriyatlarını yapmayı programının esası olarak kabul edecektir.

Bu araştırmalarda heyetin madenler çağını da alakadar edecek buluntular karşısında kalması ihtimali vardır. Bu itibarla sırf taş devirleri prehistorik araştırmaları yapacak bu gurubun diğer hafriyat guruplarına ip ucları vereceği aşikârdır. Nasılki diğer guruplarda prehistorik buluntularında bu gurubu haberdar edecektir.

Prehistorik araştırmalarda ip ucları

Gerek ticaret gerek inşaat ve gerekse şehirlik bakımından yapılan bazı işler vardır ki her zaman ve her yerde prehistorik araştırmalarda ve hatta keşiflerde ip ucları olmuşlardır. Meselâ bir taş ocağı, kum ocağı, kiremit ocağı, açılırken ve işlenirken bu mesaiyi takip etmek faydalıdır. Bu mesai esasında yapılan yarmalar ve maktalarda bazan mezarlar; çakmak taşı ocakları, kulube tabanları, çakmak taşı aletleri, fosiller bulunabilir. Keza şehirlerde yol, lâam, su, havagazi kanalisasyon işlerini de takip etmek faydalıdır. Bilhassa

İSTANBUL MÜZELERİ

GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

Ö.

Özü:

bu gibi işler bir şehirde ilk defa yapılıyor ve arazi daha evvel karıştırılmamış sa bazan bize ip ucu teşkil edecek vasikalar verebilirler. Diğer taraftan Devletin Nafia işlerinde meselâ tuneller, geçitler yarmalar, köprüler inşaatı esnasındaki mesaiyide takib etmek bu bakım dan faydalıdır.

Heyetin programını şimdilik şu suretle tesbit ediyoruz.

1) İstikşaf ve tetkiklerden merkezden luhite doğru gitmek. Bununla beraber daha bu günden ümid verici yerlerde araştırmalar yapmak da lâzımdır.

A) Ankara (Eti yokuşu graviyerleri ve Çubuk suyu mecrası, Uzağıl, İlhan Çayı.

B) İnönün mağaraları grubu.

C) Kütahya, Kayseri grubu .

D) Göller mintakası, Burdur, Isparta

2) Heyetin mağaralar üzerindeki tetkiklerine bir yardım olmak üzere Türkiyedeki ~~ma~~ mağaraların yerleri üzerine vilâyetler vasıtasile bir anket yaptırmak ve bu anket neticesini tarih kurumu vasıtasile Heyete vermek.

3) Personel ve ihtiyaclar meselesinde ilk tesbit edeceğimiz maddeler şunlardır :

Bu Hey'et istiragrafik tetkiklerle çok karşılaçağı için müte-hassis bir jeoloğun bulunması ilk şarttır. Bir coğrafyacının da işti-raki şaydalıdır. İstikşaf ve tesbitler için Erkânı Harbiye harita-sı zarurîdir. Bu tetkiklerde ve kazılarda zarurî olan adet ve malzeme nin modellerile beraber listesi de hazırlanmıştır. 16.XII.937

Tarih araştırmalarına başlamadan evvel mintakanın tabiî ve beşerî coğrafyasına dair tetkiklerin, aynı zamanda büyük makyasda topografya ve jeoloji haritalarının elde bulunmasına ihtiyaç vardır. Bu sebeble lüzumunda istifade etmek üzere memleket coğrafyasına ve topografyasına dair yazılmış eserlerin bir bibliyografisi vücuda getirilmelidir. Memleketin henüz tetkik edilmemiş, fakat tarih araştırmaları bakımından mühim olan yerlerin coğrafya ve jeoloji tetkik-leri için bir program vücade getirilmelidir.

Aynı zamanda Coğrafya Öğretmenlerinin ve coğrafya heveslilerin yurt tetkiklerini kolaylaştıracak bir rehber vücade getirilmeli-dir. Bu suretle esaslı coğrafya tetkikleri ihzarî malûmat toplanması olacaktır.

Memleketin prehistorik ve klasik devirlerinin aydınlatılması meselesi ortaya konunca Komisyon şu noktaların göz önünde bulundurul-ması ve meselenin hallini bu istikametlerde tetkik eyhemeyi zarurî görmüştür.

İSTANBUL MÜZELERİ

GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

Ö.....

Özü:

G.....

1 1)- Cumhuriyet devrinde başlanmış ve bitirilmemiş olan hafriyat (Karalar, Göllüdağ, İzmir, Bursa, Ahlatlıbel, Yalova, Akalan)

2 - Tarih Kurumunun devam ettireceği hafriyat (Alaca-Höyük, Trakya, Eti yokuşu, Çankırıkapı, Sarayburnu, Karaoğlan)

3 - Eski abidelerimizi rekonstürve etmeye yarayacak mimarî diyeceğimiz hafriyat Sıvasta başlamak üzere rölvé mimarisini teşkilâtlandırmak.

4 - Müzelerdeki kolleksiyonlar arasındaki araştırmalar. § Buna Türk mumyalarının aranması, toplanıp muhafazası işi, Sümer tabletlerinin neşri işi gibi meseleler dahil görülmüştür.)

5 - Türkiyeden yeniden aranması icabeden sahalarda * Asıl bu beşinci noktadır ki yeni baştan bir program kurmağa yol açmakta ve Türk noktai nazarından böyle bir programı icabettiren meselelerin mütalaasını ortaya sürdürmektedir. Bu meseleleri komisyon şöylece hülâsa aylemiştir. Memleketimizdeki otoktonluk meselerinin ırk ve kültür bakımından hal için Anadolunun şarkında (meselâ Huri ve Mitani medeniyetini aydınlatacak) araştırmalar:

Şimali şarkide maden medeniyeti de diyebileceğimiz ve Marr'ın yafes nazariyesine imkân veren medeniyeti kuran kavimlerin mahiyetini aydınlatacak araştırmalar.

Orta Anadoluda Etiler meselesini, bunların geliş istikametlerini; medeniyetlerinin hududunu aydınlatacak araştırmalar;

Cenup Anadolusunda Akalar ve onların orta Anadolu ile olan münasebetleri meselesile ilgili araştırmalar;

Nikomedia ve Trakya'da muhaceret yollarının kontrolü meselesinin anahtarını verecek araştırmalar.

Haricî hafriyat :

Hariçdeki hafriyat bizim için yenidir. Bu hususda dahildeki gibi anjemanlarımız yoktur. Bunun için de en mühim programların icabına göre hareket mümkündür. Bu programları Türk tarihinin kaynaklarına gitmek ile hülâsa ve dahilî hafriyattaki problemlerin istihdaf ettiği meselelerin asıl ve menşeli noktaları telekki etmemiz mümkündür. O zaman Ege mintakası ve Kıbrıs, şimalî Suriye, Mezopotamya, İran, şimalî Kafkasya, cenubi Rusya, Romanya, Bulgaristan ön safta mütalaa olunacağı gibi Türkistan ve Altaylar da imkânın müsaadesine göre aynı suretle ön safa alınabilir. Bununla beraber bugünkü imkânlarına nazaran Mezopotamya ile İrani birinci ve Romanyayı ikinci olarak, öteki mintakaları imkân ile müfit telekki ederek düşünmek lâzım gelecektir. Dahilde ve hariçde bu araştırmalar nasıl yapılabilir?

Dahilî hafriyatlarda ilk önce 1938 de yapılacak işleri düşünme zarureti vardır. Komisyon bu işleri prehistorik araştırmalar, Trakya, Alaca, Ankara mintakalarındaki mesai ve releve işleri diye beş ekibe ayırmaktadır.

İSTANBUL MÜZELERİ

GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

Ö.

Özü:

G.

I - İnci Ekip: Prehistorik araştırmalar. Profesör Şevket Aziz Kansu idaresinde kabul olunan programa göre devam olunacaktır.

II - inci ekip: Tarkya ekibi; Dr.Arif Müfit idaresinde istia-tifikasyon hafriyatına müsaid bir yer seçmesi komisyonca temenni edilmiştir.

III.- üncü ekip: Alaca Heyeti Hamit Koşay idaresinde. Pazarlı ile beraber başlanmış olan iş devam ettirilecektir.

IV - üncü ekip : Ankara mintakası Remzi Pğuz idaresinde.(heyetlerin garbta ve cenuptaki medeniyet hududlarını tesbite ve Akaların Anadolu ile olan münasebetini tesbite yarayacak araştırmalar) Şimdilik Karaoğlanda başlanmış olan işin bitirilmesi daha acil görülmektedir.

V - inci Anıtları koruma ekibi: Bu kurulun işleri arasında mü-talaa olunan ve Türk mimarisinin vasıkaları üzerinde araştırmalar restorasyonlar, tankimler yapmayı istindaf eden mesaî (releve dahil) Sivasdaki işle başlanması muvafık olur. Bu ekibin bir Türk ve İslâm Epigrafistile takviyesi şart olduğu gibi mesainin bir nevi mimarî hafriyat olduğunu ve bu bakımdan bur hafriyat için alınacak tetbirlerin tamamile alınması zarurî bulunduğu da komisyon ehemmiyetle tesbit eyler. Şurası bilhassa kayteyle ki bu ekiplerin ayrıldığı mintakalar başlanmış işlerin zaruretiyle çerçevelenmiştir. Yoksa herhangi bir ekibin memleketin neresinde olursa olsun istikşaf, tetkik ve hafriyat yapmasını şartlar icabettirir ve kurum tensip eylerse bu pek tabii olarak yapılacaktır. Kollaborasyon: 1938 in bu acil mesaisi kaydedildikten sonra komisyon, yukarıdaki bahsi geçen problemlerin aydınlanmasını mümkün kılacak yerlerin, münasip mevsimler ve fırsatlarda yapılacak istikşaflarla tesbit etmenin uygun olacağına kanaat getirmiştir. Bununla beraber şimdiden aşağıdaki yerlerin araştırma programına alınmasını teklif eyler, taki bu yerler Tarih Kurumunun imtiyazını aldığı hafriyat yerleri gibi şimdiden kabul olunsun.

Kınık (Fetiye civarı)

Sart, Binbir Tepeler

Bozcaada (Etrüsk muhacereti bakımından mühim)

Kondion (

Dinar (Frikya merkezleri)

Pesinus (Sivrihisar) Galatların merkezi)

Ankara havalisi (Karalar; Bitik;

K. Karaoğlan, Hacılar)

Konya ve İsparta havalisi

Burdur yanındaki höyükler

Aksaray Acemhöyüğü

Göllüdağ

Samsat

Alaca-Höyük, Pazarlı

Zile

İSTANBUL MÜZELERİ

GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

Ö.

Özü:

G.

Komana Pontika (Kümbenek)
 Şarkomona
 Tiyana (Bor)
 Üzelik Höyüğü (Van yanında)
 Harran
 Urfa
 Kilbaşar Höyüğü (G. Antep)
 İzmit ve civarı
 Cyzik
 Anavarza Kalesi
 Toprakkale (Ayas)
 Arslantepe (Malatya)

Yalnız bu yerler repere noktaları gibi nazarı dikkate alınmakta olup istikşafılar bunları tadil ettirebilir kanaatindeyiz.

Haricteki araştırmalar nususunda iki nokta nazar serdedilmiştir.

a) Şimdiden mezopotamya, İran gibi siyaseten Türk mesaisine sem pati gösteren komşu sanalarda yapılmakta veya yapılacak olan hafriyatlardan biribine para ve mütehassısla iştirak,

b) Komşu memleketler arasında Türk Tarih teziyle alakadar yerlerde basılmakta bulunan hafriyatlara müşahit yollamak suretiile iştirak.

2 - BU HAFRIYATLAR İÇİN LÜZUMU OLAN ELEMANLARI NE SURETLE TEMİN ETMELİYİZ ?

3 - ARKEOLOJİ MİMARİ YETİŞTİRMEK İÇİN NE GİBİ TETBİRLER ALMAK LÂZIMDIR ?

Hafriyatlar için eleman meselesini mütalaa ederken komisyon II. ve III. üncü meseleyi aynı faslıda tetkikim muvafık görmüştür. Hafriyatlar için eleman meselesini üç safhalı bir deva gibi ele almak ve :

- A) Mütehassıs insanlar,
- B) Yapılar ve teşkilât,
- C) Malzeme, gibi 3 cebheden mütalaa etmek gerekmektedir.

A. Mütehassıs insanlar cebhesi

Bu hususda ana prensip şu olabilir :

Ne kadar arkeoloji şubesi varsa o şubelerde mütehassıs bir veya bir kaç insanımız olmalıdır. Şimdilik Türkiyedeki branşları ön safa almak yerinde olur. (Mesela şimdilik bir Egyptologne ikinci derecede kalır)

Mütehassıs yetiştirme meselesine gelince :

é) Talebe yollamak (bu hususdaki düşünce şu dur: şimdilik Amerika veya Avrupaya veya Mısır'a Türkiyat Enstitüsünden ve Fakültelerde

İSTANBUL MÜZELERİ

GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

- 7 -

Ö.

Özü:

G.

bu sahada görgüsü müteşekkil talebe arasından iki tane Türk ve İslâm sanatı için, bir tane Etnoloji için, iki tane de preparatör yetişmek için beş kişi yollanabilir. Üniversitemize Türk-İslâm sanatı profesörü getirilebilir.)

b) Üniversitelerdeki antropoloji ve arkeoloji disiplinini almak için Edebiyat ve Tarih Fakülteleri müdavimlerinden Müzelere elemanlar almak, müzeler teşkilâtını da buna göre genişletmek.

c) Fakültelerimizdeki arkeoloji talebesinin yetiştirme işini hazırlandırmak.

ç) Fakültelerimizdeki profesörlerden yetişmiş kendi mütenassıplarımızdan da istifade etmek suretile gerek b. programındaki insanları; gerek müzecilikle alakalı bütün insanları zaman zaman-mesela bir Louvre mektebi sistemiyle - açılacak kurslarda olgunlaştırmak. Komisyon Üniversitelerimizde esaslı bir tarih sanat dersinin konulmasını ve bunun bir sertifikaya esas olmasını fevkalâde mühim bulmaktadır.

d) Hafriyat komiserlerini talimatnameye uygun seçerken yetiştircek mütehasıs meselesini göz önünde bulundurmak .

Komisyon "C" paragrafı için yazlık stajları düşünmüş ve böylece Fakültelerimizin hem talebe, hem profesöründen azamî istifadeyi teminini mümkün görmüştür. Bu tabirin içine giren çare şudur : Fakültelerimizdeki sanat tarihi ve arkeoloji profesörlerini, vekâletin munasip göreceği sahalarda hafriyat örnekleri göstermeğe ve Müzelerdeki ham malzemeyi, müzenin idarecileriyle anlaşarak talebelerine tasnif ve tetkik ettirmeğe sevk etmek. Komiserler meselesinde yeni bir talimatnamenin hazırlanması ve böylece ecnebi hafriyatlarının Türk elemanlar için faydalı bir mektep haline ~~getirilmesi~~ girmesi işini de Müzeler dairesine reca etmeği kararlaştırmıştır.

Mimar yetiştirme her şeyden önce zaman işidir. Bu zamanı asgarî hadde indirmek için :

a) Derhal Avrupaya arkeolog mimar olarak yetişmek üzere Türkiyede mimarî diplomasını kazanmış olan iki Türk genci göndermek.

b) Fen, mühendis, Güzel Sanatlar Akademisiyle anlaşarak arkeoloji ve hafriyata alakalı talebeyi şimdiden seçmek; bu mekteplerin ve akademinin de kefaletile seçilen bu talebeyi ecnebi hafriyatlarına şimdiden tercihan iştirak ettirmek ve garb âleminde seyahatler yaptırarak hafriyat yer ve heyetlerini görmelerini temin etmek.

c) Mevcut mimarlar arasında bu işle alakası olanları ilanla, imtihanla, referansla veya mevcut eserleriyle seçmek ve mimari talebesi için söylediğimiz şartlarla yetiştirmelerini temin etmek.

İSTANBUL MÜZELERİ

GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

Ö.

Özü:

G.

ç) Elimizdeki elemanı mükemmel bir hale getirmek için komiserlik, seyahat ve verecekleri eseri taltif gibi çareler kullanmak.

Komisyon, şurasını izahtan müsteğli görür: Tarih Kurumunun mesaisinde eldeki elemanlar bütün ekipler için müşterektir. Bu hususda nazarı dikkate alınacak şey bu elemanların mevsim, mintakaya göre daha önce, daha sonra mesai cebhesine sevkden ve onların sıhhat, aile ve ferahlarını baltalamıyacak surette tetbirler almaktan ibarettir.

Desinatör ve ressam ihtiyacı şimdi mimar kadar ehemmiyet kazanmıştır. Bunları da evvela-mimar için söylediğimiz yollarla seçmek sonra yine yukarıda saydığımız yollarla yetişmelerini temin lâzımdır. Ve bilhassa Gazi Terbiye Enstitüsünden seçilecek hafriyat havalisini etraflı tetkik için eleman meselesinde antropolog, jeolog, zeolog, botanist ve coğrafyacı gibi ilim mensublarının yardımlarını devamlı şekilde temine lüzum olduğu gibi fotoğraf mütehassısı ayrı bir paye vermek lâzımdır. Fotoğrafçıları bir büyük atölyeye bağlamak duretile devamlı ve nizamli mesai temin eylemek; bundan başka her zaman açışmağa hazır elemanların bulunmasını, yenilerinin yetişmesine yol açmak bir zaruret gibi görülmüştür.

b) Yapılar ve teşkilât cebhesi : Yapılar cebhesinde hafriyat evlerini ön safta mütalaa icabeder. Hafriyat evlerinin zarureti okadar meydandadır ki bunun için esbabı mucibe aramakta komisyon çekinmiştir.

Hafriyatçıların gerek hafriyattan önce, gerek hafriyatdan sonraki mesaisi, çok hususi çok mühimdir. Bu mesai olmadan hafriyat neticesini tamamilen almak, neşretmek zordur. Müzelerin bu günkü haline göre bu mesaiyi oralarda toplamak bir çok karışıklığı mucip olmaktadır.

Son hafriyatlarda bulunan eserlerin getirilip tetkik olunacağı muvakkaten teşhir işinin görüleceği, bir hususta yapıya ihtiyaç vardır ve bu yapı, her hafriyat mintakasına göre hiç olmazsa bir tane olmalıdır.

Bundan başka hafriyatda kullanılacak malzemenin, demirbaş eşyanın, etütlük parçaların muhafazası için de bu yapının varlığı elzemdir.

Teşkilât : tabirile kastedtiğimiz, hafriyatların idare kısmını yürüten mekanizmadır. Bu mekanizmanın başında iyi bir işçi başı ile hafriyat işlerini görebilecek, vukufa, tecrübeyemalik bir muhasip gelir.

Çanak çömlek yapıştırıcı usta ile marangozu, icabında malzeme-yi tamire muktedir demirci ustasını (ki dekovillerle uğraşmağa muktedir olması terciha lâyıktır) onutmamak lâzımdır.

Teşkilâtın tam olması ve hele zatülhareke olabilmesi, faydalı rayonnenemst'ler yapabilmesi için şöfürü daimi kadronun içine sokmak

İSTANBUL MÜZELERİ

GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

Ö.

Özü:

G.

şarttır. Nihayet hafriyatların ya ayrı ayrı, ya müşterek bir hekimî bulunmalıdır. Buna kanunen ve vicdanen borçluyuz. Bizde bu memuriyete olan ihtiyaç meydandadır. Yalnız bu ihtiyacı çanak çömlek gibi ustalardan birine marangoza falan vermek de kabildir.

Malzeme cebhesi:

Malzeme hususunda bir hudud çizmek zordur. Bu yapılacak hafriyatın mahiyetine, mıntakaya natta mevsime göre değişebilir :Dağlık, soğuk bir mıntakada, sonbahar, ilbahar, veya kışaraslayan bir zamanda yapılacak hafriyatta bütün hafriyat heyeti için muşamba ve deri elbise, çizme, gocuk, kürk, eldiven ve hele tayyareci başlığına, hususî gözlüklere ihtiyaç pek büyük olduğu gibi; yazın ve sıcak bir istekte yapılacak hafriyatta da kolonyal şapka bir hayat işidir. Bununla beraber belli başlı malzemeyi şöylece sıralayabiliriz : Dokovil heyet mecmuası, teferruat (bin metrelik bir raya, 60 kadar arabaya, bunlarla mütenasip makas ve saireye ihtiyaç) iri taşları kaldıracak, restorasyonlarda kullanılacak çakırık ve palangaları, domuz arabaları, yetesi manivela, balyoz, kiriko, motorlu ve adi tulumba. Mimarî işlerin envainı göreceğ pusula, bezar pusulası, teodolit Alidade, irtifa ölçmeğe alet ve barometro, manimetro, dövil ve tırpil desimetreler, plokklar, çin mürekkebi ve desen tertibatı (palenler), kalemler, pertavsızlar, Fotoğraf makineleri, ve agrandisman makinesi, sinama makinesi Eza dolabı, portatif yatak takımlar, yemek takimleri, bilhassa çadırlar: mahrutî olanlar ve asıl mühimmi kumandan çadırı tipinde bulunanlar, masalar, iskemleler (portatiflerde dahil) şejlonklar, yerine göre telli örgülerden büyük bir miktar, süzgeçler (sular için) kütüphane, gazeteler ve mecmualar, nestireler.

Komisyon Alidade için bir şirketin yaptığı teklifi ve örneği kurum sekreterliğine tevdi eylemiştir.

Lembaların envai.

IV - Avrupadaki tabeden istifade meselesini komisyon ehemmiyetle gözden geçirmiştir. Bu talebenin sayısını ve istenilen zamanlarda memlekette çalışmalarının zorluğunu eyleyen komisyon prensip olarak bu talebeden istifade tarafını şimdilik bir yana bırakmış ; fakat onların müstefid olması hususunda şu mütalaaları kuruma tevdi kararlaştırılmıştır.

Avrupadaki talebemizden en iyi istifade, onların memlekete pek iyi önemlerini teminle başlayacaktır. Bunun için ise onların oralardaki kolleksiyonları, hafriyat ve tetkik işlerini yakından, etrafiyle görmelerini tavsiye pek yerindedir. Bundan başka imkân

İSTANBUL MÜZELERİ

GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

Ö.

Özü:

G.

nisbetinde gerek memleket içinde, gerek memleket dışındaki ecnebi hafriyatlarında onların çalışmalarını temin etmek çok isabetli bir tetbir olacaktır. Memleketteki dava ve müşküllerin talebemiz tarafından bilinmesinde ehemmiyeti, zarureti göz önünde bulunduran komisyon; yerli ve ecnabi alimlerin neşriyatını, memleketteki arkeolojik, müzeografik faaliyetlerinin neticelerini kendilerine muntazaman eriştirmekteki faydayı, yüksek kuruma birhassa arz etmeyi düşünmüştür.

HALKEVLERİYLE TESBİKİ MESAI

Komisyon: halkevlerindeki tarih ve Müzeler komitesinin, hafriyat ve arkeoloji işlerinde yardım mevkiine yükselbilmesi için enher şeyden önce bazı yetiştirici tetbirlerin alınmasını şart görmektedir. Bu tetbirler arasında :

İngiliz, Alman ve Macarların neşrettiği bazı rehberlerin tercüme ettirerek dağıtılması;

Yerli alimlerimize manoeller yazdırılıp dağıtılması (bu manoellerin mahiyeti, neveleri hususunda kurum alakalı alimlerle tesbit eyliyecektir);

Satih maksatları hedef bilen anketler (bu hususta höyüklerin, mağara ve yer isimlerinin, tümülüslerin, ören ve abide yerlerinin ismini ve resmini istiyen anketleri misal olarak sayabiliriz);

Roprodüksiyon Müzesi kurulması (bunlar mevzulara, mntakalara ve saireye göre ayrılmış olduğundan her vilayet için kolayca kullanılabilir);

Kurumun ve Üniversitenin hazırlatacağı konferans örnekleri di-yepozatif arşivi veya Müzesi (roprodüksiyon ve konferans işleriyle birlikte) teşkili gibi imkânları görmektedir. Yani ilgin tarih, sanat ve arkeoloji terbiyesi verecek vesileleri hazırlamakla mükellef bulunmaktadır. Bu terbiyeyi verebildiğimiz nisbet randuman olacağız. O halde merkezde bu terbiyeyi verecek işlerle meşgul bir cihaz meydana getirilmesi gerekiyor.

Bu hazırlık devresinde, halkevlerinin bütün memlekete yapılmış teşkilatıyla yalnız karşı karşıya kalmakla iktifa etmemek endişesiyle komisyon şu türlü imkânları düşünmektedir:

Halkevlerinin hasbi dünyasından dolayı masaide kadrolaştırma zordur ve yapamıyacakları şeyi Halkevlerin istememek şimdilik prensiptir. İstenebilecek şeyler ise :

İSTANBUL MÜZELERİ

GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

Ö.

Özü:

C.

a) Halkevlerinin Müzeler ve Tarih Komitelerini kurum muhabir aza kabul etmelidir. Muhabir azalık "Anıtları Koruma Kurulu"nun me-saisi için de ip ucu vazifesini görecektir. Muhabir azadan beklenen şeyler şimdilik :

1 - Mağara, tümülüs, höyük, ören, abide isimlerinin, durumla-rının bildirilmesi;

2 - Şehirlere aid monografiler neşretmesi;

3 - Mahalli çanak çömleklerin (fakat yalnız ve yalnız seramik e munhasır) toplanması (bunlar icabında bir mütenassis tarafından tasnif edilir etiketlenir, ve oraya en yakın hafriyat heyetinin ve-receği seramik kolleksiyonile zenginlenebilir)

4 - Toponomik araştırmalar yapmaları istenebilir;

5 - Etnografik vesikalar toplanmaları tavsiye olunabilir;
(bunları birer kataloga rabtedmeleri şartıyla);

6 - Anıtlar hakkında istihbar unsuru olmaları reca edilir.

b) Halkevlerinin yapılarından, bütçelerinden kurum icabında istifade edebilir. Bu istefadenin en son şeklini Karaoğlan hafriyatı münasebetile ortaya çıkmış görüyoruz. Buna ilaveten bazı sergiler, teşhir işlerinde, konferanslarda ve bazı istimlak, tamir işlerinde; bazı neşriyat, kitap, mecmua satın almak hususunda da aynı mabaden müstefit olmak mümkündür.

c) Nihayet; Halkevlerinin ressam, fotoğrafçı, sinamacı, lisan-cı gibi elemanlardan kurum icabında yardım isteyebilir.

1938 den itibaren bu hafriyat ve arkeoloji işlerini yürütebil-mek için müşahhas bir olanço vermek icab ettiğini de düşünen komis-yon atideki listeyi sunmayı düşünmüştür.

İdarî ve teknik kadro :

				<u>Beher ay</u>	<u>12 ay</u>
2	Mimar	Hafriyat işleri için		300 x2=600	7200
3	Desinatör	"	"	150x3= 450	5400
2	Fotoğrafçı	"	"	150x2= 300	3600
2	" Muavini	"	"	50x2= 100	1200
2	Depo m.ve Muhasip	"	"	100x2= 200	2400
3	Şöför	"	"	50x3= 150	1800
					<u>21600</u>

İSTANBUL MÜZELERİ

GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

Ö.

G.

Özü:

Hafriyat ekiplerinin mevsimlik istikşaf ve nafriyat masrafları: 20000

Bir defaya mansus levazım(ray, otomobil, mesaha aletleri) 15000

Yekün

61600

Butün bu kadroların Tarin Cemiyeti veya Müzeler Dairesi kadrosu arasına girmesi meselesini komisyon tamamiyle kurumun kararına bırakmıştır.

İSTANBUL MÜZELERİ

- 13 -

GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

Ö.

Özü :

G.

Bütün bunların olabilmesi için üç büyük meselenin halli şarttır.

Asarîatika, Müzeler ve hafriyatlar işiyle uğraşan ve bu husustaki teşkilâtı bütün bir tarife ebediyen geçecek olan Devletin teşkilâtında tadiller lâzımdır. Diğer tamirle: Maarif Vekâletinin Asarîatika ve Müzeler Dairesinin ve umumiyetle Müzelerimizi yeni ihtiyaçları karşılayacak surette reoganize etmek şarttır.

Bu hususda Kurumun vekâlete yapacağı telkin ve teklifin hayâtî rolünü komisyon müdriktür. Yalnız hafriyatların idaresini kurumun ellerine verdiği insanların tekâmülü hakkında alınacak bazı tetbirlerin unutulmamasıdır. Her hafriyat heyeti Reisi, benzer teşkilâtlarla temas ve onları yerlerinde görmeğe büyük bir ihtiyaç gösterir. Memleketimizden geçen ecnebi alimlerin çoğu bu ihtiyacı tatmin için programlarını hazırlarlar. Hele muhtelif Müzelerdeki eski ve yeni koleksiyonların görülmesindeki ehemmiyet birinci derecededir. Bu itibarla Kurumun, hafriyat heyeti reislerini bu çeşit tetkik ve seyahatlere sevk ve iktidar etmesi fevkalâde yerinde bir himmet olacaktır. Bundan başka; şimdiye kadar yapılan tecrübeler gösteriyor ki Hafriyat Heyetleri mensupları betahsis Heyet Reisleri, hafriyattan borçla dönmektedirler. Bunun başlıca sebebi esas olarak alınan Devlet harcırah ve yevmiye kanununun bu çeşit yer ve işi nazarı dikkate alınmayacak bir darlıkta bulunuşu; ve hafriyat heyetlerinin ve hagi melhuz masrafları karşılamaya meslek ve mevki bakımından mecburiyetleridir. Bu sahada alınacak tedbirin de ilim adamlarına yapacağı tesir ve yardım pek kıymetli olacaktır.

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlere İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tanıtı

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNIST0103102